

Na osnovu člana 10. Zakona o političkim strankama (“Službeni glasnik Republike Srbije”, broj 36/2009 i 61/2015 – odluka US) Osnivačka skupština EVROPSKE ZELENE PARTIJE - ЕВРОПЕЙСКОЙ ПАРТИИ ЗЕЛЕННЫХ (EZP – ЕПЗ) dana 09. novembra 2019. godine, donosi

PROGRAM

EVROPSKE ZELENE PARTIJE - ЕВРОПЕЙСКОЙ ПАРТИИ ЗЕЛЕННЫХ (EZP – ЕПЗ)

PROGRAM

Evropska zelena partija - Европейская партия зеленых

EVROPSKA ZELENA PARTIJA - ЕВРОПЕЙСКАЯ ПАРТИЯ ЗЕЛЕННЫХ (u daljem tekstu: Stranka) je organizacija građana, slobodno i dobrovoljno udruženih, osnovana radi: sistemske zaštite životne sredine, promovisanja ekonomskog razvoja na održiv način – davanjem prioriteta zelenoj ekonomiji, stvaranja socijalno pravednog društva u kome sve osobe uživaju jednaka prava i imaju jednake mogućnosti za ostvarivanje svojih potencijala, razvijanja demokratske svesti i poštovanja ljudskih prava i različitosti, ostvarivanja političkih ciljeva demokratskim oblikovanjem političke volje građana i učešća na izborima.

Stranka je, u okviru svoje prve osnovne oblasti delovanja pod nazivom Rusija i Srbija, posebno orijentisana i usmerena na predstavljanje i zastupanje ruske nacionalne manjine i zaštitu i unapređenje prava ruske nacionalne manjine sa akcentom na stvaranje pluralističkog i istinski demokratskog društva koje pored poštovanja etničkog, kulturnog, jezičkog i verskog identiteta svakog pripadnika nacionalne manjine mora da stvara odgovarajuće uslove koji će mu omogućiti da izrazi, očuva i razvije sopstveni identitet u Republici Srbiji, u skladu sa Ustavom, zakonom i međunarodnim standardima.

U isto vreme Stranka je podjednako opredeljena i za opšte ljudske, civilizacijske demokratske i građanske vrednosti i prepoznaje još pet osnovnih oblasti delovanja: životna sredina, zelena ekonomija, socijalna pravda, demokratija i ljudska prava, Evropa i region, bez obzira na nacionalnu ili bilo kakvu drugu pripadnost.

Stranka se zalaže za osnovne demokratske vrednosti i ljudska prava i slobode svih građana podjednako.

Stranka smatra da je osnovni preduslov opstanka ljudske rase na planeti Zemlji život u ravnoteži sa prirodom. Zato ćemo snažno raditi na zaštiti životnog prostora ruske nacionalne manjine, drugih nacionalnih manjina i svih građana Srbije sa krajnjim ciljem očuvanja i unapređenja potpunog fizičkog, mentalnog i socijalnog blagostanja građana. Smatramo da ruska nacionalna manjina u Srbiji nema pravog političkog predstavnika koji bi na, civilizacijskom trenutku adekvatan, ekološki način vodio borbu za opšte zdravlje i zdravu budućnost i zato naša aktivnost mora početi odmah jer dela koja činimo danas, oblikuju naše sutra. Naša budućnost zavisi od naše sposobnosti da se menjamo i menjamo svet oko sebe. U ovim svojim namerama i akcijama oslanjamo se na iskustva ostalih Zelenih partija u Evropi i svetu. To znači zaštitu životne sredine, promociju održivog razvoja društva, razvoj novih perspektiva u Evropskoj uniji, podsticanje dijaloga i rad na razvoju prevencije konflikata i podsticanju nenasilja u Evropi, kao i učešće u razvoju alternativnih globalnih struktura u saradnji sa Zelenim partijama bilo gde da se nalaze.

Programski ciljevi:

- Zastupanje i predstavljanje interesa pripadnika ruske nacionalne manjine i građana Srbije, međusobno povezivanje i prožimanje kulturnih i privrednih veza i kontakata,
- Poštovanje ljudskih prava i prava nacionalnih manjina i njihovo usklađivanje sa međunarodnim zakonima i aktima, sa posebnim osvrtom na prava ruske nacionalne manjine,
- Zaštita životne sredine i promocija “zelenih“ tehnologija,
- Socijalna pravda i solidarnost,
- Neposredna demokratija,
- Održivost i zelena ekonomija,
- Uvažavanje različitosti i ljudskih prava,
- Jačanje građanskog društva,
- Zalaganje za privredni i ekonomski preporod Srbije i učestvovanje u njemu, sa specifičnostima privredne i ekonomske saradnje sa Ruskom Federacijom,
- Decentralizacija i jačanje lokalnih samouprava, povezivanje lokalnih samouprava iz Republike Srbije sa lokalnim samoupravama iz Ruske Federacije,
- Reforma obrazovnog sistema i afirmacija obrazovanja, školska i studentska razmena sa Ruskom Federacijom, kao i razni vidovi stručnog usavršavanja u Ruskoj Federaciji odnosno državljana Ruske Federacije kod nas,
- Članstvo Srbije u Evropskoj uniji, sa posebnim akcentom na razvijanje saradnje i podrške u tom pravcu od strane Ruske Federacije,
- Pokretanje raznih projekata vezanih za sport i zdrav život,
- Promocija i pokretanje raznih projekata vezanih za zaštitu životne sredine,
- Vladavina prava i pravne države i sprečavanje svih vidova nasilja.

Društveni i ekonomski razvoj zavise od ekoloških resursa, zdravlja građana i građanki, sposobnosti države da se odupre pritiscima i obnovi svoje resurse. Danas živimo sa odgovornošću da sačuvamo budućnost i zaštitimo nasleđe za nove generacije.

U 21. veku ne postoje više lokalni problemi. Svi problemi lako mogu postati globalni, a svako (ne) činjenje može uticati na svakog pojedinca na našoj planeti, bez obzira gde se nalazio.

Ljudska civilizacija se suočava sa velikim izazovima skopčanim sa korišćenjem energije. Resursi uglja i nafte su blizu granica iskorišćenosti i veoma je važno što pre pronaći kvalitetne i zdrave alternativne izvore energije. To znači da ne treba olako pristajati na korišćenje nuklearne energije, već se treba pozabaviti onim bezbednijim i čistijim oblicima, kao što su energija vetra, solarna energija i ostali obnovljivi izvori.

Stranka se zalaže za koncept proizvodnje, korišćenja i komercijalne upotrebe resursa i prirodnih dobara koji će doprineti smanjenju pritiska na životnu sredinu, koji će ublažiti posledice degradacije i klimatske destabilizacije. Problem sa energijom treba rešavati i na strani potrošača, pa je neophodno više raditi na promociji energetske efikasnosti i štedljive potrošnje.

Naša zemlja mora pažljivo analizirati kretanja na tržištu energenata i svoju međunarodnu politiku kreirati u skladu sa svojim interesima. Zavisnost od spoljnjih energetske izvora nas tera na pažljiv izbor politike i pripadnosti velikim energetske sistemima.

Mineralni resursi, odnosno mineralno sirovinska baza koja obuhvata pored ležišta i kompletnu infrastrukturu rudnika, osnova je ekonomije svake zemlje. Eksploatacija mineralnih sirovina jedino može biti održiva ako je legalna i ako su propisi oštriji. Korišćenje resursa mora biti po normama EU tako da se vodi računa o zaštiti životne sredine (potpuna rekultivacija i vraćanje zemljišta u prvobitno stanje).

Stranka posebnu pažnju posvećuje novoj strategiji upravljanja komunalnim i industrijskim otpadnim vodama. Redefinišaće se strategija upravljanja otpadom i konačno rešiti alarmantno stanje komunalnih deponija i smetlišta.

Putna i železnička infrastruktura moraju odmah postati prioritet Srbije. Pre svega zbog povezivanja svih delova zemlje, i samim tim omogućavanja decentralizacije, ali i zbog zaštite životne sredine. Savremeni putevi i pruge omogućavaju bolji i brži javni transport i smanjenje obima korišćenja automobila.

Građani i građanke moraju u svakoj temi biti u centru pažnje. Zaštita životne sredine je tema zbog današnjih i zbog budućih generacija. No, nije cilj samo brinuti o čovekovom okruženju, nego i o čoveku samom. Promovisanje zdravih stilova života i zdravlja ljudi je veoma važna tema. S tim u vezi se mora raditi i na izmeni nastavnih planova i programa, kako bi generacije koje dolaze od malih nogu bile upoznate sa svim izazovima i rizicima po svoje zdravlje.

Samo je država zdravih građana i građanki bogata država. Zagađenje okoline šteti javnom zdravlju. Mi možemo i hoćemo da učinimo više nego ostali na ublažavanju uticaja zagađenja voda, tla, vazduha i hrane na javno zdravlje.

Stranka želi da imamo pristup zdravoj hrani po fer cenama i da se uspostavi realan odnos između proizvodnje poljoprivrednih proizvoda, stočarstva, ribarstva i prehrambene industrije. Treba podsticati uzajamnu odgovornost svih učesnika u proizvodnji zdrave hrane. Budućnost poljoprivrede u Srbiji leži u organskoj poljoprivredi i poštenoj trgovini, jer su oni buduća zelena ekonomija. Genetički modifikovani organizmi moraju da ostanu van granica naše zemlje. Na ovaj način garantujemo kvalitetnu i zdravu ishranu našim građankama i građanima.

Ekonomске politike koje će služiti ostvarenju socijalnih ciljeva, ciljeva zaštite životne sredine i ekonomskog prosperiteta su naš predlog koji će uvek biti jedinstven: održivi razvoj koji objedinjuje zaštitu životne sredine, socijalne i ekonomske pravde. Svaki građanin ima podjednaka prava da koristi resurse, ali i jednaku odgovornost da obezbedi budućim generacijama da i oni uživaju u istim prirodnim vrednostima kao i čovek današnjice. Održivi razvoj se može postići jedino zajedničkim delovanjem i saradnjom na svim nivoima. Tako bi se prevazišle ekonomske nejednakosti razvijenih i nerazvijenih krajeva. Pospešio bi se i privredni razvoj, usklađen sa realnim mogućnostima i potencijalima svih regiona.

Cilj je da se poboljšanjem uslova za razvoj i zapošljavanje pomogne najmanje razvijenim regionima da se brže razvijaju. Osnov za to je ulaganje u fizički i ljudski kapital, inovacije, znanje, prilagođavanje na promene, zaštitu životne sredine i administrativnu efikasnost.

Osnovni cilj je povećati nivo konkurentnosti i nivo zaposlenosti u onim regionima koji spadaju u najmanje razvijene. Potrebno je obezbedi određene ekonomske aktivnosti u svakoj ruralnoj oblasti da bi se zaštitila raznolikost seoskog predela, što je važan deo identiteta Srbije.

Zelena ekonomija podrazumeva ekološke koje garantuju pravo na rad i dostojanstven život. Država mora da bude garant socijalnih i ekoloških prava, mora pomoći da obrazovanje i zdravstvena nega budu dostupni, i da penzioneri dostojanstveno uživaju balgodeti svoga rada.

Dugoročno, obrazovanje se mora povezati sa tržištem rada kako bi se planski vršila edukacija neophodnih kadrova i radnika. Nauka mora biti povezanija sa privredom, a ulaganja u nju treba povećati barem tri puta, ne samo iz državnog budžeta, već i iz fondova privrede.

Život sa evropskim narodima naša je vrednosna odrednica. Evropska unija ne treba da nam bude cilj sam po sebi. Proces pridruživanja EU je mnogo važniji nego sam čin ulaska u nju. Tokom ovog procesa mi menjamo sebe, zakone i celokupno okruženje, kako bismo se usaglasili sa civilizacijskim evropskim tekovinama. U trenutku kada ispunimo sve uslove, ali ne samo formalno, već i suštinski, tada neće ni biti toliko važno da li smo ili nismo u EU, jer ćemo biti moderna građanska evropska država.

Demokratija i ljudska prava naše su temeljne vrednosti. Iako postoji zakonska osnova, u Srbiji su mnoga ljudska prava ugrožena, a diskriminacija se oseća u gotovo svim segmentima života. Socijalna raslojavanja učinila su bogate pojedince privilegovanim u ekonomiji, zdravstvenoj

zaštiti, obrazovanju, ali i u kreiranju vrednosnih sistema u medijima, kulturi i celokupnom stilu života. Građani i građanke postaju nevidljivi i nemoćni da se uhvate u koštac sa preprekama u svakodnevnom životu. Predrasude, ksenofobija, homofobija i seksizam dodatno ugrožavaju položaj svih onih koji su različiti, manjinski ili društveno marginalizovani – žene (od porodice do zapošljavanja i položaja na radnom mestu), deca, stari, bolesni, osobe sa posebnim potrebama, LGBT populacija, Romi. Netolerancija posledično rađa nasilje i naše društvo postaje društvo nasilja – verbalnog, emocionalnog i fizičkog, ali i ekonomskog i političkog.

Misija Evropske zelene partije je stalna borba za svako pojedinačno ugroženo ljudsko pravo čoveka, žene i deteta, za menjanje načina razmišljanja i promovisanje drugačijeg sistema vrednosti utemeljenog na pravu na dostojanstven život, rad i tolerantno okruženje.

Stranka se zalaže za potpunu slobodu medija. Bez slobode medija nema ni zdrave ekonomije, demokratije i ljudskih prava. Dominantni sadržaji najgledanijih i najuticajnijih elektronskih i pisanih medija promovišu površnost, netolerantnost, nasilje, podaništvo – od porodičnih do poslovnih i političkih odnosa. Nažalost, promovišu i stil života koji marginalizuje slobodu ličnosti, individualnost i kreativnost. Ne pristajemo na takve odnose. Strategijom korak po korak, u saradnji sa novinarima i novinarskim udruženjima u Srbiji i Evropi, uporno će se insistirati na promenama u ovoj sferi.

Primer EU kao regionalne zajednice država i naroda treba koristiti i u postkonfliktnom regionu Jugoistočne Evrope. Ne možemo postati deo veće zajednice naroda ako pre toga ne možemo da se izmirimo i započnemo zajednički život u regionu Zapadnog Balkana, sa zemljama i narodima koji nas okružuju. Potrebno je što pre unaprediti regionalnu saradnju sa svima iz okruženja u meri u kojoj to donosi korist građankama i građanima koji tamo žive.

Stranka veruje da šovinizam i ultranacionalizam nisu i nikada ne mogu biti rešenje za građansku državu Srbiju. Ovi koncepti ne treba da budu vodeća politička opcija u Srbiji, ali se njima ne mogu suprotstaviti “demokratske stranke” potrošenog autoriteta i bez novih ideja.

Vidimo Republiku Srbiju kao deo Evropske Unije. Na tom putu, zalažemo se za saradnju sa međunarodnim organizacijama i ispunjavanje svih preuzetih međunarodnih obaveza.

Svi građani Srbije treba da budu svesni potrebe za neodložnim promenama. Odmah je potrebno započeti diskusiju o modelu suštinske decentralizacije, ne samo geografske, već i ekonomske i političke. Na ovaj način se demokratičnost sistema približava građaninu, kao i kontrola nad radom izabranih organa. Zbog toga je potrebno definisati nov model decentralizacije, sa jasno utvrđenim značenjima institucija kao što su mesna zajednica, opština, grad, okrug, region ili pokrajina.

Na nacionalnom nivou treba unaprediti mehanizme koji će se baviti ravnomernim regionalnim razvojem i kroz nacionalne solidarne fondove pomagati regionima sa lošijim ekonomskim stanjem.

Da bi naše današnje društvo prosperiralo, mora razvijati ekonomiju i privredu. Zalažemo se za zelenu ekonomiju, što znači prilagođavanje ekonomije konkretnim mogućnostima svakog

prirodnog okruženja. Ciljevi nove ekonomije su ekološka održivost, ravnopravnost i socijalna jednakost, kao i samostalno vođenje lokalnih i regionalnih ekonomija. Razvoj u Srbiji mora biti baziran na demokratiji, transparentnosti, jednakosti polova i pravu ljudi da slobodno izražavaju svoje stavove i učestvuju u donošenju odluka.

U eri interneta treba osmisliti drugačiju politiku zadržavanja mladih u našoj zemlji i podsticanja povratka onih koji su već otišli. Veoma je važno naći mehanizam da se svi oni koji mogu da pomognu razvoju naše zemlje, budu povezani korišćenjem mogućnosti virtuelnog sveta. Tako bi pomogli podizanju novih generacija kvalitetnih i obrazovanih ljudi, kao i razvoju nauke, privrede i tehnologije.

Država ne postoji bez njenih građanki i građana. Zbog toga je veoma važno odmah definisati populacionu politiku. Promovišaćemo nove mehanizme za pružanje systemske podrške porodicama koje žele da imaju više dece, uz poboljšanje socio-ekonomskih uslova i omogućavanje dostupnih predškolskih i školskih programa.

Stranka je osnovana u želji da doprinese da Srbija postane moderna demokratska država u kojoj je zagarantovano poštovanje ljudskih prava i prava manjina, posvećena izgradnji mira i dobrosusedskih odnosa. Borićemo se za socijalno pravedno društvo u kom će svi građani imati jednaka prava i mogućnost. Naša misija je očuvanje prirode i prirodnih vrednosti, sistematska briga o životnoj sredini i uspostavljanje održivog razvoja putem unapređenja zelene ekonomije u Srbiji.

Koristeći činjenicu da zagađenje ne poznaje i ne priznaje administrativne granice, a očuvanje prirode postaje misija čovečanstva, želja nam je da zelena politika i praksa budu kohezivni faktor međunarodne saradnje Srbije sa neposrednim okruženjem i globalnom zajednicom.

Stranka promoviše javni interes i ličnu odgovornost kao osnov svog delovanja, a kao razlog svog bavljenja politikom stavlja naglasak na interes građana.

Svoje delovanje zasniva na kritici “modernog” industrijskog društva i ideologija, koje favorizuju ultimativan ekonomski rast, dominaciju čoveka nad prirodom i bez ikakve sumnje, dominaciju čoveka nad čovekom.

Umesto toga Stranka potencira systemski pristup, zasnovan na uzajamnosti i neraskidivosti odnosa između čoveka i prirode, koji u sebi sadrži i punu brigu za eko-sistem. Osnovne poluge toga pristupa su ekonomska decentralizacija i takozvana „ekonomija potrebnog i dovoljnog“ gde se prirodni resursi koriste na održiv način i samo u onoj meri koliko je to neophodno. Ovakav stav poziva na kolektivnu odgovornost svih građana i političkih grupa prema Srbiji i njenim prirodnim resursima. Ukoliko doprinesemo stvaranju sloge oko ovog stava i svakako oko njegove primene, imaćemo šansu da naša deca o nama govore sa uvažavanjem.

Bezočna pohlepa i žeđ za profitom neoliberalnog društveno-ekonomskog sistema, počiva na protivprirodnom, pogrešnom i isključivo materijalističkom sistemu vrednosti, koji ne vodi računa o ljudima, njihovom zdravlju i kvalitetu života. Za Stranku takav sistem vrednosti, kome je jedini cilj veliki korporativni profit pojedinaca, predstavlja najvažniji uzrok uništavanja životne

sredine, devastiranja prirodnih resursa, pogoršavanje društvenih i ekonomskih odnosa i pogoršavanje kvaliteta života ljudi.

Stranka želi da pomogne organizovanom delovanju i delanju kako pojedinaca, tako i grupa u nameri da promovišu i primenjuju planiranje, postupanje i ponašanje sa ciljem da u Srbiju vrate dva principa: domaćinstvo i odgovornost, pre svega u domenu realizacije politike i ciljeva zelene ekonomije. Uvereni smo da će usvajanje ovih principa na širem planu – među svim građanima, doprineti racionalnom korišćenju resursa i stvaranju novih i kvalitetnih poslova, radnih mesta i generisanju zdravog kapitala.

Odgovornost je ta reč, donošenje vlastitih i kvalifikovanih odluka je taj način. To su vrednosti koje želimo, moramo da vratimo, usvojimo i uspostavimo kao trajnu tekovinu neophodnu za napredak države i svekoliki oporavak zajednice. Barem su dva nužna polja hitnog uvođenja odgovornosti: ekonomsko i pravno. Prvo služi da bi smo dostojanstveno privređivali, drugo da bi smo dostojno živeli.

Stranka smatra da je pre svega neophodno povratiti osnovne i tradicionalne etičke i moralne principe kao dominante u društvenim, privrednim i svakako privatnim odnosima u Srbiji.

Stranka svojim Programom ne želi da nameće, već da upozori, moli i savetuje kolege iz sveta politike, građane i privrednike da budu dnevno mudri i životno odgovorni kada planiraju i donose odluke koje utiču na našu zemlju, njenu održivost i zajedničku budućnost.

Šest osnovnih oblasti delovanja:

Rusija i Srbija

1. NACIONALNA I VERSKA PRIPADNOST

Stranka će, kroz svoj program aktivnosti, intenzivno raditi na očuvanju prava i integriteta ruske nacionalne manjine u Srbiji, čije interese zastupa svojim postojanjem i političkim delovanjem.

Očuvanje identiteta ruske nacionalne manjine, kao autohtone nacionalne zajednice, nastale na određenom istorijskom stepenu razvoja države Srbije je prioritet i dugoročni cilj. Jačanje svesti o nacionalnoj pripadnosti građana ruskog porekla u Srbiji kroz podizanje svesti naših članova o pravu slobodnog nacionalnog izjašnjavanja i opredeljenja i pravu na slobodno privatno, javno i službeno korišćenje maternjeg jezika biće postignuto manifestacijama i aktivnostima na očuvanju bogate ruske duhovnosti i stvaralaštva, ruskog izvornog jezika, tradicije i folkloru.

Rusi i Srbi su u čitavoj istoriji bili neraskidivo povezani zajedničkim korenima i zajedničkom pravoslavnom verom koja ih je objedinjavala i podsticala na postojanje i razvoj dveju država.

Ruski narod je uvek i u sva vremena u teškom trenutku bez razmišljanja priskakao u pomoć svojoj srpskoj braći po veri, po krvi, po kulturi i tradicijama. Ruska nacionalna manjina u Srbiji, kao i svaka druga nacionalna manjina, mora imati zagarantovano pravo iskazivanja svoje verske pripadnosti.

2. EKONOMSKA SARADNJA I TRGOVINA

Zahtevamo usvajanje strateških dokumenata koji će predvideti tesnu ekonomsku i trgovinsku saradnju Republike Srbije i Ruske Federacije sa ciljem privrednog i ekonomskog preporoda Srbije kroz primenu modaliteta koje je Ruska Federacija primenila tokom nekoliko poslednjih decenija ekonomskog oporavka i jačanja.

Ruska Federacija je stabilna i jaka i predstavlja svetsku silu u i ekonomskom smislu. Smatramo da pripadnici ruske nacionalne manjine mogu dati značajan doprinos međusobnom razumevanju i ekonomskom povezivanju naših zemalja na državnom nivou i nivou lokalnih samouprava i doprineti formiranju rusko-srpskih kompanija i privlačenju investicija iz Ruske Federacije. Strateška saradnja na ekonomskom i trgovinskom planu ne sme biti uslovljena strateškim opredeljivanjem Republike Srbije ka bilo kom ekonomskom ili vojnom savezu.

3. KULTURA I ŠKOLSTVO

Stranka će snažno raditi na osnaživanju i ostvarivanju prava građana ruske nacionalne manjine da neguju i upražnjavaju svoju nacionalnu kulturu i tradiciju i prava na školovanje i obaveštavanje na maternjem jeziku.

Promovisanje i proučavanje najsvetlijih kulturnih tekovina ruskog naroda, popularizacija ruskog jezika i književnosti, proučavanje ruskog jezika u osnovnim i srednjim školama, pravo na slobodno korišćenje maternjeg jezika u obrazovanju po programu obrazovnog sistema Ruske Federacije za pripadnike ruske nacionalne manjine i pripadnike bilo koje druge nacionalnosti, školska i studentska razmena sa Ruskom Federacijom, razni vidovi stručnog usavršavanja u Ruskoj Federaciji odnosno državljana Ruske Federacije u Republici Srbiji i nostrifikacija diploma izdatih od strane obrazovnih ustanova Ruske Federacije po skraćenom postupku za pripadnike ruske nacionalne manjine su elementi kvalitetnog kulturnog i obrazovnog okruženja za pripadnike ruske nacionalne manjine.

4. PORODICA I DECA

Stranka se zalaže za rešavanje demografske katastrofe u Republici Srbiji kroz ekonomsku, moralnu, etičku i psihološku podršku očuvanju porodice kao osnovne ćelije društva i podršku rađanju troje i više dece po modelu Ruske Federacije.

Udar na integritet porodice kao skloništa od svih nevolja je danas u Srbiji veoma intenzivan zahvaljujući ekonomskoj devastaciji zemlje, padu moralnih vrednosti, rasprostranjenosti relativizaciji odnosa dobra i zla i nedostatku društvene i institucionalne psihološke podrške. Ruska Federacija je proteklih godina primer kako se štiti porodica i stimuliše rađanje i prvog deteta i rađanje i troje i više dece kroz brojne državne i regionalne programe podrške.

Predložićemo usvajanje zakonskih rešenja kojima će se primeniti iskustva i mere iz Ruske Federacije na ublažavanju pada nataliteta, a tražićemo i rešavanje problema sa dobijanjem srpskog državljanstva državljana Ruske Federacije i njihove dece iz brakova sa državljanima Republike Srbije.

5. OMLADINA I SPORT

Tražimo usvajanje strategije za podršku mladima kao generacijama na koje pada najveći teret izgradnje budućeg prosperitetnog i slobodnog društva.

Neophodno je omogućiti mladim generacijama nove tehnologije i adekvatno obrazovanje sa jasnim ciljem osposobljavanja za zanimanja budućnosti. Školskoj i studentskoj omladini treba obezbediti stipendije i komunikaciju sa omladinom drugih zemalja kako bi obrazovane nove generacije, oslobođene predrasuda i mitova, mogle da integrišu našu zemlju u svetsku kulturu i svetski ekonomski i politički prostor. Strategija mora predvideti i jasnu perspektivu zapošljavanja i radna mesta u Republici Srbiji kao instrument snažne borbe za sprečavanje odliva mladog, obrazovanog i radno sposobnog stanovništva iz Republike Srbije uključujući i pripadnike ruske nacionalne manjine koji na ovom polju dele sudbinu svih građana.

Stranka se zalaže za popularizaciju sporta kod mladih kao bi se povećao broj mladih koji se bave sportskim sadržajima, a smanjio broj mladih koji koriste bilo koja sredstva zavisnosti. Uvođenjem većeg broja časova fizičkog obrazovanja u školama, takmičenja na svim nivoima, novih sportskih grana i disciplina, poboljšanjem uslova za amatersko bavljenje sportom uz razgraničenje od profesionalnih sportista, privatizacijom državnih klubova kao merom za ukidanje njihovog finansiranja iz državnog budžeta i popularizacijom bazičnih sportova poboljšao bi se zdravstveni i društveni status svih mladih uključujući i pripadnike ruske nacionalne manjine koji nose nasleđe ruske nacije kao sportski i takmičarski nastrojene i veoma uspešne u svim sportovima.

Životna sredina

6. SISTEMSKA ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE PREDUSLOV ODRŽIVOG RAZVOJA

Stranka zahteva da Ministarstvo životne sredine i održivog razvoja obezbedi sistemsku zaštitu životne sredine i prirodnih resursa i uspostavi kontinuiranu politiku održivog razvoja Republike Srbije.

Životna sredine je isuviše bitna oblast da bi bila predmet neadekvatnog upravljanja. S obzirom na izazove koje pred Srbiju postavlja Evropska unija u procesu pridruživanja i buduće pregovore o Poglavlju 27 neophodno je unaprediti kapacitete državne administracije i obezbediti kontinuirano i odgovorno upravljanje životnom sredinom. Smatramo da je neophodno da se obezbede stabilni finansijski instrumenti za finansiranje životne sredine, za koju je prema procenama u narednom periodu potrebno izdvojiti 15 milijardi evra i ojačati inspeksijski nadzor u oblasti životne sredine.

7. ČISTE TEHOLOGIJE ZA ČISTU ZEMLJU

Zahtevamo uvođenje moratorijuma na uvođenje i korišćenje štetnih, prljavih i zastarelih tehnologija za eksploataciju mineralnih i rudnih sirovina na teritoriji Republike Srbije.

Zalažemo se za strategiju održivog upravljanja mineralnim i rudnim bogatstvima Republike Srbije u cilju njihove zaštite. Posebnu pažnju, zabrane i moratorijume treba usmeriti na procese koji imaju najveće negativne posledice po životnu sredinu i zdravlje ljudi, kao što je eksploatacija gasnih i uljnih škriljaca za ekstrakciju nafte i gasa, proizvodnja nikla, proizvodnja zlata cijaničnim postupkom i slično.

8. MORATORIJUM NA NUKLERANE CENTRALE

Imajući u vidu razmere katastrofa nastalih usled incidenata u nuklearnim centralama Černobil i Fukušima zahtevamo određivanje moratorijuma na korišćenje nuklearne energije u Srbiji na period od 25 godina.

Tražimo aktivno učešće države Srbije u zagovaranju zabrane izgradnje nuklearnih elektrana i zatvaranje postojećih postrojenja tog tipa u celom regionu. Tražimo strožiju kontrolu skladišta za odlaganje nuklearnog i ostalog radioaktivnog otpada i zabranu skladištenje stranog nuklearnog otpada na teritoriji Republike Srbije.

9. STOP GMO

Stranka se zalaže za uvođenje moratorijuma na promet, uvođenje u životnu sredinu, gajenje u otvorenim sistemima i korišćenje genetički modifikovanih organizama GMO u ishrani stanovništva i životinja u periodu u kom se neosporenim, verifikovanim i objektivnim naučnim studijama ne dokaže, barem neškodljivost protivprirodnih GMO po životnu sredinu, biodiverzitet i što je najvažnije, zdravlje građana.

Gajenje GMO u zatvorenim sistemima, namenjenih medicinskoj ili nekoj drugoj oblasti, isključujući gajenje GMO u prehrambene, ili posredno prehrambene svrhe, može se dozvoljavati za svaku potrebu ponaosob, uz sve neophodne mere obezbeđenja od ispuštanja GMO u otvorene sisteme ili životnu sredinu.

Brojne naučne i druge studije i eksperimenti, koji su potvrđivani, ali i osporavani, navode, u najmanju ruku, na potencijalnu pretnju korišćenja genetički modifikovanih organizama (GMO) po zdravlje stanovništva i životinja, ali i na pretnju po biodiverzitet i životnu sredinu uopšte. Složeni trgovinski mehanizmi neoliberalnog koncepta ekonomije i privređivanja pokušavaju da se postave iznad nacionalnih zakonodavstava u oblasti trgovine i na taj način omogućavaju ucenjivačku politiku velikih korporacija prema državama. Srbija ima sve preduslove za uspešnu konvencionalnu i organsku poljoprivredu, pa se dozvoljavanje uvođenja GMO u životnu sredinu i u ishranu stanovništva mora smatrati najmanje preuranjenim.

10. PRAVO NA BEZBEDNU I KVALITETNU HRANU JE OSNOVNO PRAVO GRAĐANA

Stranka se zalaže za uvođenje i promociju strožijih obaveznih standarda i nacionalnog kodeksa zdrave hrane.

Predlažemo formiranje nezavisnog nacionalnog tela za zdravstvenu ispravnost hrane (NTZIH), zaduženog za pitanja kvaliteta hrane i predlaganje i podnošenje zakonskih akata u toj oblasti. Tražimo potpunu transparentnost u svim segmentima provere i istraživanja zdravstvene ispravnosti hrane. Zalažemo se za institucionalnu podršku lokalnim proizvođačima, porodičnim farmama, organskoj poljoprivredi i fer odnosima u trgovini, sa ciljem da zdrava i bezbedna hrana bude dostupna svim građanima.

11. ODGOVORNO UPRAVLJANJE OTPADOM PO EVROPSKIM STANDARDIMA

Stranka smatra da je neophodno u što skorijem roku organizovati 100% obuhvat sakupljanja otpada na teritoriji Srbije, obezbediti veća ulaganja u infrastrukturu za odvojeno sakupljanje otpada, razvoj reciklažnih centara i kontinuirano sprovođenje kampanja za podizanje svesti građana o značaju primarne selekcije i reciklaže otpada u zaštiti životne sredine.

Unapređenjem komunalnih usluga sakupljanja smeća u domaćinstvima, razvojem primarne selekcije otpada i reciklaže smanjuje se zagađenje životne sredine i ekstrakcija sirovinskih resursa.

12. VEĆI TROŠKOVI DEPONOVANJA – MANJA DEGRADACIJA ZEMLJIŠTA I VODA

Zalažemo se za povećanje cena odlaganja komunalnog i drugog otpada na deponije, jer dok je odlaganje otpada na deponiju najjeftiniji način zbrinjavanja otpada nije moguće razviti efikasan i sveobuhvatan sistem sakupljanja reciklabilnog otpada i obezbediti njegovo ponovo iskorišćenje.

Srbija je zemlja sa najmanjom cenom deponovanja smeća u regionu i sa preko 4500 regularnih i divljih deponija. Prekomerno odlaganje otpada na deponije doprinosi trajnoj degradaciji tla, zagađenju voda i vazduha i nije u skladu sa evropskom politikom upravljanja otpadom. Povećanjem troškova deponovanja smanjuju se količine otpada koje se odlažu u životnu sredinu, a povećavaju količine recikliranog otpada i time ostvaruju ekonomski i socijalni benefiti za društvo u celini.

13. SMANJENJE EMISIJE ŠTETNIH GASOVA

Imajući u vidu da je Srbija među najvećim zagađivačima vazduha u Evropi zalažemo se za izradu državne strategije za smanjenje emisije štetnih gasova, pre svega CO₂.

Smatramo da sve javne institucije, privredni subjekti svojim aktivnostima treba da utiču na smanjenje emisije gasova staklene bašte. Smanjivanje emisije gasova staklene bašte sprovedivo je kroz Nacionalnu strategiju smanjivanja korišćenja fosilnih goriva, potenciranje obnovljivih energetskih izvora, štednju energije i efikasniju kontrolu zagađivača.

14. UBLAŽAVANJE NEGATIVNIH POSLEDICA KLIMATSKIH PROMENA

Evidentne klimatske promene ne mogu se više posmatrati kao pojava koja će nas zaobići, zato apelujemo na državne i ostale institucije da se angažuju na prevenciji i smanjenju štete nastale ekstremnim vremenskim prilikama poput poplava, suša, super oluja itd.

Pripremu društva na predstojeće efekte ekstrema klimatskih promena treba zasnovati na većim ulaganjima u efikasnost sistema zaštite od elementarnih nepogoda i edukaciji stanovništva o mogućim scenarijima, individualnom racionalnom ponašanju pojedinca i grupa, kao i potrebama domaćinstava i institucija za prilagođavanja efektima klimatskih promena.

15. ŽIVOTINJE SU NAŠI PRIJATELJI – ZAŠTITIMO IH

Uspostavljanje harmonizovanog odnosa između ljudi i životinja uspostavlja se i dobrobit i zaštita životinja. U sklopu savremenih saznanja o životinjama i njihovim potrebama, potrebna je izgradnja potpuno novog pristupa pitanju dobrobiti životinja i podizanje opšte svesti građana da su životinje emotivna bića, koja osećaju sreću, ali isto tako i strah, bol i stres.

Iako srpsko društvo često prećutkuje, ali i olako prelazi preko strašnih činjenica o zlostavljanju životinja, taj segment ponašanja ozbiljno se uzima u okvirima opšte zelene politike. Kroz zakonska rešenja životinja u skladu sa pozitivnom EU regulativom, zelena politika promovise odgovorno vlasništvo nad životinjama kroz zaštitu kućnih ljubimaca, rešavanje problema napuštenih životinja, očuvanje dobrobiti velikih i farmskih životinja, sprečavanje nehumanog odnosa i zlostavljanja životinja namenjenim prehrambenim, industrijskim i proizvodnim aktivnostima. U ovo spada i etičko postupanje prema oglednim životinjama, smanjenje patnje i sprečavanje obavljanja nepotrebnih i suvišnih eksperimenata. Takođe, zelena politika se fokusira i na dobrobiti divljih životinja i zaštiti ugroženih vrsta.

Zelena ekonomija

16. ZELENA EKONOMIJA – MOTOR ODRŽIVOG RAZVOJA SRBIJE

Stranka promovise ekonomski razvoj na održiv način – davanjem prioriteta zelenoj ekonomiji i podsticanju razvoja malih i srednjih preduzeća uz privlačenje investitora u Srbiju koji slede i poseduju ovakav interes i kapacitet.

Nesumnjivi potencijal Srbije nalazi se u poljoprivrednoj proizvodnji i prehrambenoj industriji. Proizvodnja na zdrav i bezbedan način i bez upotrebe GMO, kao i pun angažman na izgradnji kapaciteta prehrambene industrije umesto proizvodnje sirovina predstavlja osnov delovanja Stranke u ovoj oblasti.

17. ODRŽIVA POLJOPRIVREDA ZAMAJAC ZA RAZVOJ SRPSKE PRIVREDE

Zalažemo se za primenu sistemskih rešenja u poljoprivredi kako bi omogućili njen preobražaj u održivu, modernu i konkurentnu granu srpske privrede.

U cilju ublaživanja posledica klimatskih promena i održivog razvoja poljoprivrede u Srbiji smatramo da je neophodno formirati Nacionalni agrarni fond sa zadatkom finansiranja izgradnje kapitalnih dobara poljoprivrede: sistema za navodnjavanje, protivgradne zaštite, sistema za sprečavanje degradacije zemljišta...

18. ZDRAVA HRANA PREDUSLOV DOBROG ZDRAVLJA

Stranka promoviše organsku proizvodnju i zalaže se za obezbeđivanje državnih finansijskih podsticaja organskoj proizvodnji.

Predlažemo stvaranje strateških partnerstava između naučno obrazovnih institucija, instituta, proizvođača semena i poljoprivrednika kako bi se obezbedila kvalitetna edukacija u oblasti savremenihagrotehničkih mera u održivoj i zdravoj poljoprivredi, korišćenja najboljeg semenskog materijala i najkvalitetnijih grla stoke, uz značajno smanjivanje upotrebe štetnih hemijskih sredstava u poljoprivrednoj proizvodnji.

19. VEĆA KONKURENTNOST MALIH I SREDNJIH POLOPRIVREDNIH GAZDINSTAVA

Podržati domaće poljoprivredne proizvođače i prioritet pri zakupu zemljišta u državnoj svojini prvenstveno dati malim i srednjim poljoprivrednim gazdinstvima.

Ohrabriti udruživanja malih gazdinstava u formalne i neformalne zadruge i asocijacije poljoprivrednika omogućiti bolju savetodavnu uslugu. Izvršiti demonopolizaciju tržišta poljoprivrednih proizvoda i obezbediti sprovođenje strategije razvoja realne poljoprivrede i kvalitetnog upravljanja i zaštite poljoprivrednog zemljišta.

20. RAZVOJ RECIKLAŽNE INDUSTRIJE ŠANSA ZA PRIVREDNI OPORAVAK SRBIJE

Stranka veruje da reciklažne industrije ima potencijal da postane jedna od vodećih industrijskih grana, a Srbija regionalni lider u reciklaži otpada.

Povećanjem nacionalnih ciljeva u sakupljanju i ponovnom iskorišćenju ambalažnog otpada, regulisanjem finansiranja sakupljanja i tretmana posebnih tokova otpada i značajnim povećanjem sakupljanja svih vrsta reciklabilnog otpada stvaraju se uslovi za brz razvoj reciklažne industrije i otvaranje novih radnih mesta. Trenutno fabrike za reciklažu u Srbiji ne mogu da popune svoje kapacitete, jer usled nedovoljno razvijenog sakupljanja otpad odlazi na deponije, zagađuje reke, šume, jezera. Boljim organizovanjem sakupljanja otpada i otvaranjem granica za uvoz sirovina iz zemalja u okruženju, Srbija može da postane regionalni lider u reciklaži otpada, ostvari značajan ekonomski prihod i obezbedi zapošljavanje 30.000 ljudi u sakupljanju i reciklaži od toga značajan procenat iz ekonomski najosetljivijih grupa.

21. OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE PUT KA ENERGETSKOJ NEZAVISNOSTI

Tradicionalne neekološke načine grejanja koji doprinose nekontrolisanoj eksploataciji neobnovljivih sirovinskih resursa na zemlji zameniti zelenom energijom vetra, sunca, vode, termalnih izvora, bio mase.

Obezbediti subvencije, kako preuzetih količina energije iz obnovljivih izvora, tako i kreditiranje realizacije novih postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora.

Socijalna pravda

22. SOCIJALNA PRAVDA – BOLJI ŽIVOT ZA SVE

Zalažemo se za socijalno pravedno društvo u kome sve osobe uživaju jednaka prava i imaju jednake mogućnosti za ostvarivanje svojih potencijala, kao i da ravnopravno učestvuju u svim aspektima društvenog, političkog, kulturnog i ekonomskog života.

Borimo se da svi građani Srbije imaju jednake mogućnosti za obrazovanje, zdravstvenu i socijalnu zaštitu, a da najosetljivije grupe stanovništva dobiju odgovarajuću podršku koja će im omogućiti život dostojan čoveka. Protivimo se svakoj eksploataciji radne snage, ugrožavanju prava radnika i radu na crno. Smatramo da svako ima pravo da bude odgovarajuće plaćen za svoj rad i protivimo se klasnom raslojavanju društva gde pojedinci imaju previše, a većina nedovoljno za život.

23. BEZBRIŽNO DETINJSTVO ZA SVU DECU

Borićemo se za svako dete i ostvarenje njegovih interesa, za pravo na život, opstanak i razvoj. Borićemo se protiv bilo kog oblika diskriminacije deteta, uvažavajući njegovo mišljenje u svim stvarima i postupcima koji se tiču ostvarenju njegovih prava.

Briga o porodici predstavlja elementarnu civilizacijsku tekovinu. Zalažemo se da Skupština Republike Srbije, bez rasprave, izglasa izmene Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom, koji će omogućiti da zaposlene majke više ne čekaju po nekoliko meseci na isplatu prve naknade posle porođaja, što za rezultat ima da porodicama sa malim bebama mesečna primanja budu umanjena za platu porodilje i to u trenutku kada su im životni troškovi naglo povećani, kao i izmene Zakona o socijalnoj zaštiti koji će roditeljima dece sa smetnjama u razvoju i teškim i retkim bolestima dodeliti status Roditelj – Negovatelj i time omogućiti primanje mesečne nadoknade u visini republičke minimalne zarade i priznavanje radnog staža.

75% dece u Srbiji ne dobija alimentaciju. Kao jedna od mera društvene odgovornosti koju država mora da sprovede je prenošenje obaveze plaćanja i potraživanja alimentacije sa samohranih roditelja na državu. Zbog toga je potrebno osnovati Alimentacioni fond, koji bi alimentaciju isplaćivao u celokupnom iznosu, a potom je naplaćivao od strane roditelja koji izbegava njeno plaćanje. Zbog toga ćemo pokrenuti izmene relevantnih zakona, u cilju poboljšanja materijalne situacije izdržavanih lica.

Borićemo se za osnivanje i pravedno funkcionisanje državnog fonda za pokrivanje troškova lečenja dece i mladih u inostranstvu i obezbeđivanje medicinskog tretmana u lečenju retkih bolesti.

24. MODERNA ŠKOLA ZA MODERNE GENERACIJE

Zalažemo se za korenite reforme na svim nivoima obrazovanja i u svim tipovima obrazovnih institucija, sa naglaskom na uvođenje obaveznog praktičnog rada u cilju efikasnije primene stečenog znanja, unapređenja veština učenika i studenta i bolje osposobljenosti za rad.

Obrazovanje u politici Stranke ima izuzetan značaj, jer predstavlja osnov za sveukupni preobražaj društva i najvažniji podsticaj ekonomiji Srbije. Reforma i osavremenjavanje programa obrazovnih ustanova je preduslov efikasnoj privredi i lakšem zapošljavanju. Ubrzan razvoj tehnike i globalnog društva doneo je obilje novih profesije koje su prevazišla postojeće okvire i sadašnjim sistemom nisu prepoznate niti priznate. Savremeno obrazovanje koje se kontinuirano razvija i prilagođava tržištu jeste preduslov razvoju društva. Za Stranku stvaranja zdravih navika i rad na unapređenju ekološke svesti od najranijeg uzrasta učenika je prioritet.

25. DEPOLITIZACIJA I DEBIROKRATIZACIJA OBRAZOVNOG SISTEMA

Stranka se zalaže za uvođenje apsolutne autonomije u škole i potpunog odsustva političkih i drugih uticaja na procese odlučivanja, kao i na debirokratizaciju vaspitno – obrazovnog rada.

Autonomija školstva ogleda se u ostvarivanju prava na Slobodan izbor i mora se primeniti i na način izbora kako rukovodilaca tako i nastavnog kadra, ali i kriterijuma koji se pred nastavni kadar i direktora postavljaju. Na taj način povećava odgovornost samih škola za sprovođenje svih nastavnih i vannastavnih aktivnosti, ali i daje podsticaj za razvoj škola i povećanje rejtinga. Smatramo da prekomeran administrativan rad i pre obimno izveštavanje smanjuju vreme provedeno u direktnom obrazovnom procesu, stvaraju dodatani pritisak na predavače i time negativno utiču na kvalitet vaspitno – obrazovnog rada.

26. PROMOVIŠEMO NENASILJE I NENASILNU BORBU ZA DRUŠTVENE PROMENE

Stranka se protivi omogućavanju delovanja svih organizacija i ekstremnih grupa koje propagiraju nasilje i netoleranciju. U sklopu propagiranja nenasilja, kao osnovnog i jedino poželjnog miroljubivog načina rešavanja problema, ili konflikata Stranka promovise demilitarizaciju celog regiona.

Smatramo da nenasilje ne podrazumeva pasivnost, nego aktivno ispoljavanje, pre svega moralne snage kroz svesno nečinjenje onoga što bi moglo da se smatra učestvovanjem u nekom obliku nepravde ili nasilja. Pod nenasilnim ponašanjem podrazumevaju se i nenasilni oblici građanske neposlušnosti usmereni ka rešavanju sistemskih državnih problema ili oblika državnog nasilja ili nepravde. Svi nasilni konflikti i nasilne društvene promene izazivaju isključivo samo novo

nasilje, a nasilne revolucije menjaju samo vladajuću sloj i pozicije moći, uz zadržavanje istog, pogrešnog nasilničkog vrednosni sistem koji i dovodi do nasilja.

27. OPOREZUJMO ŠUND DA BI FINANSIRALI KULTURU

Podizanjem osnovnog kulturološkog nivoa svesti građana jedan je od ciljeva zelene politike, jer se na taj način podiže ukupan stepen kulture i obrazovanosti stanovništva. Stranka zbog toga podržava stav da negovanje tradicije, klasične umetnosti, ali i novih kulturnih trendova treba sa podjednakom pažnjom razvijati.

Ključni problem u kulturi je održivo finansiranje, čije rešenje može biti dodatno oporezivanje produkcije kiča i šunda, emitovanje nekvalitetnih medijski sadržaja čime bi se stvorilo dodatna materijalna osnovu za razvoj kulture i umetnosti kroz profesionalna i amaterska pozorišta, kulturno umetnička društva, galerije, umetničke radionice itd, bez dnevnopolitičkih i političkih uplitanja.

Demokratija i ljudska prava

28. RAZVIJAMO DEMOKRATIJU, POŠTUJEMO RAZLIČITOST

Zalažemo se za pluralističko i istinsko demokratsko društvo koje pored poštovanja etničkog, kulturnog, jezičkog i verskog identiteta svakog pripadnika nacionalne manjine, mora da stvara odgovarajuće uslove koji će mu omogućiti da izrazi, očuva i razvije sopstveni identitet.

Borićemo se za toleranciju i dijalog neophodnih kako bi se omogućilo da kulturna različitost bude izvor i činilac, ne podele, već bogatstva za svako društvo.

29. SVI IMAMO ISTA PRAVA

Sva ljudska bića su rođena slobodna i jednaka, sa dostojanstvom i pravima. Stoga sva ljudska bića zaslužuju jednaka prava i slobode bez obzira na bilo koju svoju različitost iz tog razloga borićemo se za zaštitu i unapređenje ljudskih i manjinskih sloboda i prava.

Ljudska i manjinska prava i slobode temeljna su vrednost na kojoj se, pored vladavine prava i socijalne pravde, mora zasnivati svaka moderna država. U našem okruženju duboko su ukorenjene diskriminacija, netolerancija i netrpeljivost prema onima koji su po nečemu različiti (od boje kože, porekla, religije do seksualnog ili drugog ličnog opredeljenja). Posebnu pažnju posvetićemo zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina, prava deteta, prava osoba sa invaliditetom, rodnoj ravnopravnosti i LGBT populaciji.

30. PODRŠKA OSOBAMA SA INVALIDITETOM

U Srbiji 10% stanovništva živi sa nekom vrstom invaliditeta. Ove osobe su najčešće diskriminisane u radu i zapošljavanju, kao i zdravstvenoj zaštiti. Borićemo se protiv

kršenja principa inkluzije, učestvovanja i pristupačnosti radnog mesta osobama sa invaliditetom.

Naš cilj je da osobama sa invaliditetom bude obezbeđena pristupačnost zdravstvenih usluga, prilagođenost dijagnostičke, terapijske opreme i sanitetskog prevoza, kao i za to da finansijski iznosi za njihovu negu budu dovoljni da se obezbedi usluga koja im je potrebna.

31. SLOBODAN INTERNET I APSOLUTNA ZAŠTITA PRIVATNOST

Pravo na privatnost je neprikosnoveno i mora biti sistemski zaštićeno u celom društvu. Neutralnost interneta se mora sačuvati i on mora ostati otvoren i slobodan. Integritet građana mora biti poštovan, podaci o njima, na internetu i van njega, moraju biti zaštićeni i ne smeju biti zloupotrebljavani.

Potrebno je osavremeniti pristup autorskim pravima i dekriminalizovati razmenu podataka, datoteka i fajlova za ličnu, nekomercijalnu upotrebu.

32. NEMILOSREDNA BORBA PROTIV KORUPCIJE

Borićemo se za javnost, transparentnost poslovanja javnog sektora, za uspostavljanje etičkih standarda u poslovanju i za efikasnu državnu upravu, čije će rad biti kontrolisan i lako proverljiv.

U ostvarenju ljudskih prava na putu nam se nalazi birokratija sa svojim uobičajenim ponašanjem – korupcijom. Angažovaćemo se na otkrivanju i sankcionisanju svih tipova korupcije, počevši od one na najvišem državnom nivou pa do korupcije na šalteru opštine, doma zdravlja i porodilišta, škole i fakulteta.

33. SPREČITI TRGOVINU LJUDIMA

Posmatrano u okvirima zelene politike, trgovina ljudima je jedan od najtežih oblika kršenja ljudskih prava i najokrutnijih oblika kriminala, koji se mora najenergičnije suzbijati sprovođenjem najoštrijih zakonskih mera, ali i ukazivanjem na problem, upoznavanje sa problemom i obrazovanjem građanstva u cilju prevencije.

Državni nivo borbe protiv ovog zla podrazumeva sistemsku državnu pomoć žrtvama trgovine ljudima u smislu rehabilitacije i pune integracije u društvo. Formiranje multidisciplinarnih timova u koje su, pored stručnih državnih službi uključeni i predstavnici civilnog društva, za cilj ima iskorenjivanje ovog problema u Srbiji, ali i regionalnu saradnju u cilju sprečavanja tranzitnih pojava. Stručni timovi imaju dvojaku ulogu, od kojih se prva odnosi na žrtve trgovine ljudima, a druga na represivne, odnosno kaznene mere za počinioce ovog krivičnog dela. Problem sa kojim će se Srbija sve češće susretati u budućnosti jeste ilegalna imigracija, odnosno tranzit prema državama članicama EU, pa se otkrivenim ilegalnim imigrantima moraju se pružiti neophodni uslovi za život dostojan čoveka u periodu dok se ne reši njihov status.

34. RAVNOPRAVNOST I POBOLJŠAVNJE POLOŽAJA ŽENA

Ravnopravnost muškaraca i žena u političkom i društvenom životu i nediskriminacija po osnovu pola ili roda jedna je od temeljnih načela ljudskih prava, pa time i zelene politike. Ravnomerna ili proporcionalna zastupljenost polova na mestima donošenja političkih odluka, u medijima, školstvu, kulturi, privredi, državnoj upravi,... stav je Stranke u kome nema kompromisa.

Komunikacija i korespondencija među polovima mora biti oslobođena bilo kakvih seksističkih, stereotipnih, uvredljivih, diskriminatornih i omalovažavajućih stavova. Ravnopravnost polova obuhvata i suzbijanje bilo kakvih oblika porodičnog, bilo fizičkog, bilo duševnog nasilja i takve pojave ne smeju biti tolerisane, niti blago sankcionisane. Shodno tome, zelena politika zalaže se za odgovarajuće adekvatne reakcije države i društva u slučajevima kršenja osnovnih ljudskih prava i nasilničkih krivičnih i prekršajnih dela, sa posebnom oštrinom u odnosu na porodično nasilje, seksualno i drugo nasilje nad ženama i nasilje nad decom.

35. PRAVO NA KONTROLU RAĐANJA

Pravo na kontrolu rađanja jedno je od važnih tačaka u programu Stranke, jer se na taj način promoviše sloboda izbora, kako muškarca, tako i žene da odlučuje o rađanju.

Svaka žena ima pravo i slobodu po pitanju seksualnog i reproduktivnog obrazovanja, sopstvenog seksualnog i reproduktivnog života, kao i kontrolu nad sopstvenim telom. Tu spadaju i prava odlučivanja o rađanju, zaštite od seksualnog uznemiravanja, korišćenja kontraceptivnih sredstava, ali i pravo na dostupnost abortusa. Sprovedenjem intenzivnijeg zdravstvenog i seksualnog obrazovanja od strane javnih ustanove, može sprečiti da pravo na abortus bude pogrešno shvaćeno kao kontraceptivna mera. Seksistički napadi eksponenata prevaziđenog sistema vrednosti, po kome je žena "biće nižeg reda" i bez prava na odlučivanje o sopstvenom životu, reproduktivnosti i zdravlju najveća su pretnja integritetu i slobodi žena, a time i ostvarivanju njihovog reproduktivnog prava.

Evropa i regionalna saradnja

36. REFORMACIJA EVROPE I JAČANJE ZELENE POLITIKE U REGIONU

Stranka je nedvosmisleno evropski orijentisana sa ciljem postajanja sastavnog dela Evropske porodice naroda i država, koja je zajednica građana, a ne samo zajednica tržišta.

Put do zajednice slobodnih i srećnih građana vodi preko osnovnih postulata zelene politike, kao što je širenje i jačanje neposredne demokratije, promovisanje socijalne pravde, povećanje transparentnosti odlučivanja, podizanje svesti i brige o zdravlju građana i zaštiti životne sredine, i slično. Evropska zajednica naroda i država ne sme postati predmet, ili instrument globalizacije, nego sušta suprotnost tome, kroz razvoj individualnih inovacija, razvoj i primenu novih čistih tehnologija i dostizanje održive zelene ekonomije. Jaka Zelena politika u Srbiji i regionu treba da postane jedan je od zamajaca i pomoć Evropi da postane mnogo bolje mesto za život svojih građana.

37. POMIRENJE I SARADNJA

Radi lakše i kvalitetnije integracije u Evropsku uniju, trajnog pomirenja, uspostavljanja regionalne saradnje i razvoja demokratskog društva Stranka se zalaže za jačanje građanske inicijative i javni dijalog u celom regionu, a suprotstavljanje korupciji, kršenju ljudskih prava i nedemokratskim praksama.

Prava svih nacionalnih, etničkih, seksualnih i verskih grupa u regionu moraju biti u potpunosti zaštićena. Pitanja inkluzije posebnih nacionalnih, verskih, etničkih i bilo kojih drugih grupa u društvo moraju se hitno i neizostavno rešavati, kako bi isti mogli koristiti sopstvena pojedinačna ili kolektivna ljudska prava.

PRESEDAVAJUĆI DRUGE OSNIVAČKE SKUPŠTINE

Branko Mitrović